

VILNIAUS VYSTYMO
KOMPANIJA

IŠVADA
DĖL KORUPCIJOS PASIREIŠKIMO TIKIMYBĖS NUSTATYMO

2020 m. rugsėjis

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymo (toliau – **KPJ**) 6 straipsniu, Korupcijos rizikos analizės atlikimo tvarka, patvirtinta Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. spalio 8 d. nutarimu Nr. 1601, atsižvelgiant į Valstybės ar savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų, patvirtintų Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnybos direktoriaus 2011 m. gegužės 13 d. įsakymu Nr. 2-170 „Dėl Valstybės ir savivaldybės įstaigų veiklos sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, nustatymo rekomendacijų patvirtinimo“ 2019 m. rugsėjo mėnesį atliktas korupcijos pasireiškimo tikimybės UAB „Vilniaus vystymo kompanija“ (toliau – **Bendrovė**) nustatymas. *Analizuotas laikotarpis 2019 m. rugsėjo 30 d. – 2020 m. rugpjūčio 31 d.*

Tikslas: nustatyti korupcijos rizikos veiksnius, galinčius sudaryti prielaidų korupcijai pasireikšti Bendrovei organizuojant ir vykdant viešuosius pirkimus.

Uždaviniai:

1. Nustatyti analizuojamos srities reglamentavimo trūkumus;
2. Nustatyti galimus korupcijos rizikos veiksnius;
3. Pasiūlyti analizuojamoje veiklos srityje korupcijos riziką ir jos veiksnius mažinančias priemones.

Objektas: Bendrovės veikla organizuojant ir vykdant viešuosius pirkimus.

Siekiant įvertinti koks yra realus korupcijos rizikos laipsnis vertinamoje Bendrovės veikloje, buvo analizuojami teisės aktai, reguliuojantys Bendrovės viešuosius pirkimus ir vidaus norminiai dokumentai:

- Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymas (toliau – Viešųjų pirkimų įstatymas);
- Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-97
- Bendrovės darbo tvarkos taisyklės (nauja redakcija patvirtinta 2019 m. gruodžio 10 d.);
- Skyrių nuostatai, pareigybių aprašymai;
- Bendrovės viešųjų pirkimų planavimo, inicijavimo, organizavimo, atlikimo ir atskaitomybės tvarkos aprašas (nauja redakcija patvirtinta 2019 m. sausio 21 d. direktoriaus įsakymu Nr. 14/1);
- Bendrovės viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamentas (patvirtintas 2019 m. liepos 22 d. įsakymu Nr. 151/4);
- Bendrovės direktoriaus 2018 m. sausio 10 d. įsakymas Nr. 7 „Dėl privačių interesų deklaravimo asmenims, dalyvaujantiems viešuosiuose pirkimuose“.

Analizei atlikti naudojami dokumentų analizės, palyginimo, pokalbio su atsakingais darbuotojais, atsakingų skyrių vadovais **metodai**, leidę nustatyti Bendrovės veiklos srities atitiktis **KPJ** 6 straipsnio 4 dalyje nurodytiems kriterijams (toliau – **Kriterijai**).

Pagal **KPJ** valstybės ar savivaldybės įstaigos veiklos sritis priskiriama prie sričių, kuriose egzistuoja didelė korupcijos pasireiškimo tikimybė, jeigu atitinka vieną ar kelis iš šių Kriterijų:

- 1) padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika;

- 2) pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas;
- 3) atskirų valstybės tarnautojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti;
- 4) veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu;
- 5) daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo;
- 6) naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija;
- 7) anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų.

Vertinant analizuojamą Bendrovės veiklos sritį pagal:

- **1 kriterijų: Padaryta korupcinio pobūdžio nusikalstama veika:**

Per analizuojamąjį laikotarpį Bendrovės veikloje *nebuvo* KPI 2 straipsnio 2 dalyje nurodytų korupcinio pobūdžio nusikalstamų veikų atvejų. Taip pat nebuvo užfiksuoti teisės pažeidimai, už kuriuos numatyta administracinė, tarnybinė (drausminė) ar kitokia teisinė atsakomybė, atvejai.

- **2 kriterijų: Pagrindinės funkcijos yra kontrolės ar priežiūros vykdymas.**

Bendrovė *nevykdo* veiklos, skirtos prižiūrėti, kaip jai nepavaldūs fiziniai ir (ar) juridiniai asmenys laikosi teisės aktų reikalavimų analizuojamoje srityje.

- **3 kriterijų: Atskirų darbuotojų funkcijos, uždaviniai, darbo ir sprendimų priėmimo tvarka bei atsakomybė nėra išsamiai reglamentuoti.**

Buvo išanalizuoti Bendrovės veiklą bei darbuotojų funkcijas ir atsakomybę reglamentuojantys teisės aktai. Surinktų duomenų visuma leidžia daryti išvadą, kad Bendrovės veikla, darbuotojų funkcijos, atsakomybė bei kontrolė yra pakankamai išsamiai reglamentuoti: Bendrovė vykdo tikslus, kurie patvirtinti Bendrovės valdyboje ir atitinka Bendrovės veiklos profilį. Bendrovės darbuotojų komanda ir atskirų darbuotojų pareigybės yra suformuotos taip, kad būtų veiksmingai įgyvendinami Bendrovės uždaviniai ir funkcijos. Bendrovės darbuotojų pareigybės aprašymuose darbuotojams nustatytos darbo funkcijos, yra tiesiogiai susijusios su struktūriniam padaliniiui (skyriui) keliamais uždaviniais, jam deleguotoms vykdyti veiklomis.

Skyrių darbuotojai yra pavaldūs ir atskaitingi skyriaus vadovui, skyriaus vadovai pavaldūs ir atskaitingi yra Bendrovės direktoriui. Bendrovėje nustatyti aiškūs subordinaciniai ryšiai, kurie vadovaujančias pareigas užimantys asmenys atsakingi už jiems pavaldžių darbuotojų veiklos produktų revizavimą, patikrą.

Kontrolė Bendrovės viešųjų pirkimų srityje vykdoma tokiomis priemonėmis:

- Yra sudaryta pastovi viešųjų pirkimų komisija (pirkimai VMS įgaliojimų pagrindu, tarptautinių ir supaprastintų viešųjų pirkimų procedūroms);
- Viešųjų pirkimų komisija (nenuolatinė komisija) yra sudaroma atskiriems vykdomiems pirkimams (Bendrovės vidaus pirkimai);
- Bendrovėje direktoriaus 2018 m. sausio 10 d. įsakyme Nr. 7 „Dėl privačių interesų deklaravimo asmenims, dalyvaujantiems viešuosiuose pirkimuose“ bei darbuotojų darbo sutartyse yra reglamentuota prievolė darbuotojams, paskirtiems į komisijos narius, deklaruoti privačius interesus, taip pat nustatyta darbuotojų nušalinimo nuo dalyvavimo rengiant, svarstant ar priimant sprendimus, galinčius sukelti interesų konfliktą, tvarka.
- Visi Bendrovėje sudaromų viešųjų pirkimų komisijų nariai, pirkimų iniciatoriai pasirašo konfidencialumo ir nešališkumo pasižadėjimus / deklaracijas;
- Viešųjų pirkimų komisijos nariai yra nuolat informuojami apie pareigą nusišalinti esant galimam interesų konfliktui arba yra nušalinami, jei kyla grėsmė galimam interesų konfliktui atsirasti.

Pagrindinis vidaus teisės aktas, reglamentuojantis viešųjų pirkimų vykdymą Bendrovėje yra Bendrovės viešųjų pirkimų planavimo, inicijavimo, organizavimo, atlikimo ir atskaitomybės tvarkos aprašas (nauja redakcija patvirtinta 2019 m. sausio 21 d. direktoriaus įsakymu Nr. 14/1, toliau –

Pirkimų aprašas), kuriame detaliai numatytas viešuosiuose pirkimuose dalyvaujančių asmenų sąrašas, reglamentuojamas Bendrovės viešųjų pirkimų planavimas, inicijavimas, organizavimas ir atlikimas, numatyti pirkimo vykdytojų paskyrimo principai, viešinimo tvarka.

Vadovaujantis Pirkimų aprašu, Bendrovės viešųjų pirkimų procesą galima skirstyti į kelis etapus: 1. Viešųjų pirkimų planavimas. 2. Viešųjų pirkimų inicijavimas ir organizavimas. 3. Pirkimų vykdymas. 4. Ataskaitų apie pirkimus rengimas ir viešinimas. 5. Sudarytų viešųjų pirkimų sutarčių vykdymas.

Bendrovėje viešuosius pirkimus vykdo Bendrovės direktoriaus įsakymu sudaryta 1. Nuolatinė viešųjų pirkimų komisija (tarptautinių ir supaprastintų viešųjų pirkimų procedūroms), 2. Nenuolatinė komisija (sudaroma atskiru Bendrovės direktoriaus įsakymu toms procedūroms, kurių neatlieka nuolatinė komisija), 3. Pirkimų organizatorius (mažos vertės pirkimų procedūroms vykdyti).

Pirkimų apraše pakankamai aiškiai ir konkrečiai nurodyti atvejai, kuriais pirkimus atlieka viešojo pirkimo komisijos ir pirkimų organizatorius. Pastebima, kad korupcijos pasireiškimo tikimybė yra labiausiai reali tais atvejais, kai pirkimą atlieka pirkimų organizatorius, kadangi pirkimo užduoties peržiūra ir kontrolės funkcijos yra formalios ir pasigendama aiškesnio mechanizmo, leidžiančio užduoties pirkimui rengimo metu įsitikinti ar egzistuoja realus poreikis pirkimo objektui taip pat, ar organizatoriaus pateikti dokumentai nesudaro prielaidų tiekėjų konkurencijos ribojimui, taip pat, ar objekto pirkimo vertė yra pagrįsta. Dėl to, stiprintinas kontrolės mechanizmas, aiškiau reglamentuojant pirkimų organizatoriaus teises ir pareigas dėl pirkimų poreikio bei įsigijimo vertės pagrindimo.

Bendrovės viešųjų pirkimų komisijų darbą reglamentuoja Bendrovėje patvirtintas Viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamentas, nustatantis komisijos darbo tvarką, funkcijas, teises ir pareigas. Neatitikimų ar korupcijos tikimybės šioje dalyje nėra.

Be kita ko – Viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamentas numato pareigą nariams dalyvauti komisijos darbe tik pasirašius 2019 m. sausio 21 d. Bendrovės direktoriaus įsakymu Nr. 14/1 patvirtintą konfidencialumo pasižadėjimą ir 2017 m. birželio 23 d. Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus įsakymu Nr. 1S-93 patvirtintą Nešališkumo deklaraciją ir Konfidencialumo pasižadėjimą.

Taigi, atsižvelgiant į šiuo metu esantį teisinį reglamentavimą, galima teigti, kad Bendrovėje vieši ir privatūs interesai yra deklaruojami laikantis teisės aktų nuostatų ir, kad Bendrovėje interesų konfliktų prevencija vykdoma pakankamai gerai ir korupcijos pasireiškimo tikimybės šiuo aspektu nėra.

Išanalizavus aukščiau paminėtus, viešųjų pirkimų organizavimą ir vykdymą reglamentuojančius dokumentus, konstatuotina, kad viešuosiuose pirkimuose dalyvaujančių asmenų sąrašas, šių asmenų funkcijos ir pareigos viešuosiuose pirkimuose yra reglamentuotos pakankamai išsamiai, o numatyta atsakomybė už konkrečių funkcijų vykdymą ir diskrecija už sprendimų priėmimą yra išskaidyta tokiu būdu, kad nė vienam iš pirkimuose dalyvaujančių subjektų nėra palikta plati diskrecijos teisė priimant sprendimus, susijusius su Bendrovės vykdomais viešaisiais pirkimais.

2020 m. birželio 29 d. Bendrovės valdybos sprendimu patvirtinus naują Bendrovės struktūrą, buvo atskirtos Viešųjų pirkimų ir sutarčių valdymo skyriaus funkcijos, įsteigiant du atskirus Viešųjų pirkimų ir Statybos teisės ir sutarčių valdymo skyrius. Tokiu būdu užtikrinama Viešųjų pirkimų skyriaus rengiamų viešųjų pirkimų dokumentų kokybės kontrolė ir atitiktis Viešųjų pirkimų įstatymo nuostatomis.

Taip pat, įsigaliojusius naujiems teisės aktams, ar jų pakeitimams, reglamentuojantiems viešuosius pirkimus, atitinkamai tikslinami, papildomai ruošiami ar panaikinami atskiri dokumentai, reikalingi sėkmingam viešųjų pirkimų procedūrų ir sudarytų sutarčių dėl viešojo pirkimo būdu įsigytų objektų vykdymui. Taip pat, Bendrovėje periodiškai peržiūrimas joje parengtas viešųjų pirkimų dokumentų paketas, standartinių pirkimo sutarčių sąlygos. Parengti sutarčių projektai derinami Bendrovės viduje, tarp atsakingų skyrių darbuotojų ir vadovų, taip pat su Vilniaus miesto

savivaldybės Viešųjų pirkimų skyriumi (statybos rangos darbų, projektavimo paslaugų viešieji pirkimai pagal Vilniaus miesto savivaldybės įgaliojimą). Už Bendrovės vidinių teisės aktų atitiktį Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymui atsakingi Viešųjų pirkimų ir Statybos teisės ir sutarčių valdymo skyriai.

Pažymėtina, kad per analizuojamą laikotarpį Bendrovės direktoriaus 2019 m. spalio 7 d. įsakymu Nr. 214 buvo patvirtinta Bendrovės korupcijos prevencijos politika ir, kad vykdant Viešųjų pirkimų įstatymą bei siekiant maksimaliai užtikrinti skaidrumą, Bendrovė skelbia informaciją apie vykdomus ir planuojamus viešuosius pirkimus Bendrovės interneto puslapyje, o taip pat prieš paskelbiant skelbiamus viešuosius pirkimus, Bendrovė CVP IS sistemoje viešina pirkimų objektų technines specifikacijas.

Apibendrinant, darytina išvada, kad Bendrovės veikla organizuojant ir vykdant viešuosius pirkimus yra išsamiai reglamentuota, taip pat, kad vertinamoje srityje vidaus kontrolės sistema funkcionuoja tinkamai ir rizika korupcijai pasireikšti joje yra minimali. Bendrovėje nustatyti veikos procesai ir vidaus kontrolės procedūros padeda užtikrinti, kad būtų suderinti Bendrovėje dirbančių asmenų privatūs ir viešieji interesai, kad priimant sprendimus pirmenybė būtų teikiama viešųjų interesų užtikrinimui.

- **4 kriterijų. Veikla yra susijusi su leidimų, nuolaidų, lengvatų ir kitokių papildomų teisių suteikimu ar apribojimu.**

Bendrovei *nesuteikti* įgaliojimai išduoti leidimus, licencijas, suteikti nuolaidas, lengvatas ir kitokias papildomas teises ar atsisakyti jas išduoti arba sustabdyti, panaikinti jų galiojimą ar kitaip jas apriboti, taikyti teisės aktuose nustatytas kitas teisinio poveikio priemones, konstatuoti, nagrinėti teisės pažeidimus ir priimti sprendimus dėl teisinės atsakomybės priemonių taikymo.

- **5 kriterijų. Daugiausia priima sprendimus, kuriems nereikia kitos valstybės ar savivaldybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo.**

Vertinama, kad įstaigos veikla atitinka šį kriterijų, kai (įstaigos padaliniais, įstaigos valdymo sričiai priklausančiais įstaigais, atskiriems valstybės tarnautojams ar darbuotojams) suteikti įgaliojimai savarankiškai priimti sprendimus, susijusius su valstybės ar savivaldybės turto valdymu, naudojimu ir disponavimu juo, viešaisiais pirkimais, taip pat sprendimus administracinio reglamentavimo, administracinių paslaugų teikimo, viešųjų paslaugų teikimo administravimo srityje, kai šie sprendimai susiję kelių rūšių visuomeninių santykių reguliavimu ir (ar) kitų įstaigų valdymo sritimi ar kompetencija, tačiau teisės aktai nenustato prievolės derinti juos su kitomis valstybės ar savivaldybės įstaigomis ir (ar) nereikia kitos įstaigos patvirtinimo.

Analizuojamu laikotarpiu Bendrovė priėmė savarankiškus sprendimus, susijusius su viešųjų pirkimų organizavimu ir vykdymu, ir šie sprendimai nereikalauja papildomo derinimo su kitomis valstybės ar savivaldybės įstaigomis, nereikalauja kitos valstybės ar savivaldybės įstaigos patvirtinimo. Dėl to, viešųjų pirkimų sritis formaliai yra priskirtina prie tų veiklos sričių, kuriose egzistuoja korupcijos pasireiškimo tikimybė.

- **6 kriterijų: Naudojama valstybės ar tarnybos paslaptį sudaranti informacija.**

Per analizuojamąjį laikotarpį Bendrovė savo veikloje *neturėjo* sričių, kurios būtų susijusios su įslaptintos informacijos gavimu, naudojimu ir apsauga, o turima bei valdoma informacija nelaikytina valstybės ar tarnybos paslaptimi.

- **7 kriterijų: Anksčiau atlikus korupcijos rizikos analizę, buvo nustatyta veiklos trūkumų.**

Bendrovės veiklos atitiktis šiam kriterijui vertinama tik tuo atveju, jei Lietuvos Respublikos specialiųjų tyrimų tarnyba (toliau – STT) teisės aktų nustatyta tvarka atliko korupcijos rizikos analizę įstaigoje ir jos vadovui pateikė išvadą dėl korupcijos rizikos analizės. STT *nėra* atlikusi korupcijos rizikos analizės Bendrovėje.

Konstatuotina, kad nors formaliai viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo sritis korupcijos pasireiškimo požiūriu yra rizikinga ir šioje srityje korupcijos pasireiškimo galimybė egzistuoja, tačiau realiai ji nėra didelė ir yra mažinama organizuojant bei įgyvendinant Bendrovės veiklą ir sprendimų priėmimo bei kontrolės procedūras. Taip pat korupcijos atsiradimą vertinamoje srityje mažina išsamiai reglamentuotas viešųjų pirkimų procesas tiek Lietuvos Respublikos teisės aktuose (Viešųjų pirkimų įstatymas, Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 28 d. įsakymu Nr. 1S-97 patvirtintas Mažos vertės pirkimų tvarkos aprašas), tiek lokalinuose Bendrovės norminiuose dokumentuose.

Siekdama mažinti korupcijos pasireiškimo galimybę viešųjų pirkimų organizavimo ir vykdymo srityje, Bendrovė peržiūrės esamas ir svarstys papildomas priemones korupcijos pasireiškimo rizikai valdyti, tobulins lokalius teisės aktus siekiant detalai apibrėžti Bendrovės darbuotojų įgaliojimus, teises ir atsakomybę už netinkamą pareiginių funkcijų vykdymą ir kt. Taip pat numatoma patvirtinti darbuotojų etikos kodeksą, įdiegti papildomas nešališkumo ir interesų valdymo priemones, stiprinti vidaus kontrolės priemones. Bendrovė skirs reikšmingą dėmesį darbuotojų antikorpuciniam švietimui, bendradarbiavimui su korupcijos prevenciją vykdančiais VMS skyriais bei kitomis institucijomis, atliks darbuotojų pateiktų viešųjų ir privačiųjų interesų deklaracijų analizę.
